

บทที่ 2

ประวัติชีวิตที่มีอิทธิพลต่องานเขียนของ โกลีตและลูว์รรณีในด้านการใช้ความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึก

"ไม่มีใครลืมวัยเด็กของตนได้"¹ คำกล่าวนี้ไม่เกินความจริงเลยสำหรับโกลีตและลูว์รรณี เพราะชีวิตในวัยเยาว์ของทั้งสอง เป็นต้นเหตุสำคัญที่ส่งผลให้โกลีตและลูว์รรณีใช้ความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึกในงานเขียน ไม่ว่าจะเป็นความไวของสัญชาตญาณประสาท โสัดประสาท ฆานประสาท ชิวหาประสาท หรือกายสัมผัสสิ่งทำให้เกิดการบรรยายเกี่ยวกับสี เสียง กลิ่น รส การสัมผัสได้ด้วยความละเอียดลออแตกต่างจากนักเขียนคนอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเด่น

โกลีตหรือชื่อเต็มว่า 'Sidonie-Gabrielle Colette'² และลูว์รรณี ลูคอนร็เทียงต่างเป็นชาวชนบทโดยกำเนิด กล่าวคือโกลีตเกิดและเติบโตขึ้นมาที่ตำบลแซงโซเวอรัในมณฑลบูร์กอน ซึ่งเธอใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นถึง 17 ปี³ ในขณะที่ลูว์รรณีเกิดและเติบโตขึ้นมาที่จังหวัดพิซญูโลก และอยู่ที่นั่นจนกระทั่งสำเร็จชั้นมัธยมสามจึงได้เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ช่วงชีวิตที่คลุกคลีอยู่ในชนบทของทั้งสองจึงยาวนานมากพอที่จะทำให้เกิดความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับบ้านเกิด และในขณะเดียวกันก็ผูกพันกับธรรมชาติอย่างมากจนสามารถสังเกตความเป็นไปของชีวิตต่าง ๆ ในธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิดไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือพืช จึงทำให้ความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึกของเธอทั้งสองแยกไม่ออกจากธรรมชาติ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Maria Le Hardouin, Colette, p. 17.

'On ne guérit jamais de son enfant.'

² ibid., p.7.

³ คัดจากอนงคินาฎ เมธาคุณวุฒิ, 'ลูว์รรณี ลูคอนรา หรือ 'โกลีต' แห่งเมืองไทย',

โลกในวัยเด็กซึ่งแวดล้อมไปด้วยพืชและสัตว์

โลกในวัยเด็กของโกแล็ตและลูว์รรี แวดล้อมไปด้วยพืชและสัตว์นานาชนิด เพราะสภาพบ้านที่เธออยู่เอื้ออำนวย ลักษณะบ้านที่แข่งโซเวอรัของโกแล็ตตามที่ปรากฏในเรื่อง La Maison de Claudine นั้นเป็นบ้านหลังใหญ่โต เก้าแก่ ตั้งอยู่บนเนื้อที่กว้างขวาง มีสวน (Le Jardin-du-Haut, le Jardin-du-Bas) ซึ่งปลูกต้นไม้หลากหลาย ตั้งแต่พืชผักสวนครัว เช่น มะเขือขาว พริก มันฝรั่ง ถั่วพันธุ์ต่าง ๆ ไปจนกระทั่งถึงต้นไม้ใหญ่ เช่น ต้นสน ต้นน้ำ รวมทั้งไม้ดอกชนิดต่าง ๆ บ้านและสวนแห่งนี้เองเป็นที่รวมแห่งความรื่นรมย์ของโกแล็ต

โดยลักษณะธรรมชาติและอุปนิสัยทั่วไปของโกแล็ตเป็นเด็กกล้าแรง อยากรู้อยากเห็น และค่อนข้างจะซุกซน แต่ความซุกซนของโกแล็ตค่อนข้างจะแตกต่างจากเด็กอื่น ๆ อยู่มากคือ นอกจากจะชอบวิ่งเล่นอยู่ในสวนหรือวิ่งตามรอยเท้าที่เหยียบเข้าไปในป่า เพื่อเก็บดอกไม้ ผลไม้แล้ว เธอยังชอบไปเผ่าตัดต้นไม้ที่กำลังผลิดอก ไปดูต้นไม้ที่กำลังเจริญเติบโต สำหรับโกแล็ตแล้วโลกของต้นไม้เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความสวยงาม แต่ขณะเดียวกันก็ดูลึกลับ น่าศึกษา¹ โกลแล็ตจึงสนุกสนานกับการได้ติดตามสังเกตต้นไม้อย่างใกล้ชิดซึ่งทำให้เธอเข้าใจธรรมชาติและลักษณะของต้นไม้อย่างละเอียดลออ ไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสีหรือรูปลักษณะของต้นไม้ ดอกไม้ เช่น เธอจะรู้ว่าสีของดอกพลับพลึงขณะอยู่ในร่มและอยู่ท่ามกลางแสงแดดจะมีสีแตกต่างกันอย่างไร คือขณะอยู่ในร่มมันจะเป็นสีน้ำเงิน แต่ขณะอยู่กลางแจ้งมันจะเป็นสีแดงเข้ม (pourpre)

¹Louis Perche, Colette (Paris : Editions Seghers, 1976),

นอกจากนี้บ้านและสวนแห่งนี้ยังตั้งอยู่ในชนบทที่ห่างไกลจากความเจริญ คือตั้งอยู่ในหมู่บ้านที่ตำบลแซง โชเวอร์ หรืออีกนัยหนึ่งมงตัญญี ตามที่ปรากฏใน Claudine à l'école¹ โกลเล็ตต์ได้บรรยายลักษณะหมู่บ้านนี้ว่าเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ แคบ ๆ รูปร่างเหมือนเปเล่ ไม่มีความสวยงามอย่างที่ใคร ๆ คิด แต่ก็ เป็นหมู่บ้านที่เธอรัก และ ๕ หมู่บ้านนี้เอง เป็นที่รวมแห่งความฝันอันบรรเลงตลอดเวลา 16 ปี² ในวัยเด็กของเธอ เพราะหมู่บ้านนี้ล้อมรอบด้วยป่าใหญ่ซึ่งอุดมไปด้วยต้นไม้หนานาชนิดและสัตว์ป่านานาพันธุ์ ป่าใหญ่แห่งนี้เองที่มีเล่นที่ดึงดูดจิตใจของ โกลเล็ตต์ให้หลงไหลไปกับความงามของมัน โกลเล็ตต์คุ้นเคยกับป่าใหญ่แห่งนี้มาเป็นเวลากว่าสิบปี เธอรู้จักต้นไม้ทุกต้นในป่าแห่งนี้ และมีความผูกพันแน่นแฟ้นกับป่าแห่งนี้จนกระทั่งรู้สึกเจ็บปวดทรมานเมื่อเห็นต้นไม้ถูกทำลายแม้แต่เพียงต้นเดียว เธอไม่คิดว่าต้นไม้เป็นเพียงต้นไม้ แต่มันเป็นเพื่อนที่เธอคุ้นเคยด้วยเป็นเวลาแรมปี นอกจากนี้ โกลเล็ตต์ยังได้สัมผัสกับทัศนียภาพที่งดงามของป่าใหญ่ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลต่าง ๆ โดยแต่ละฤดูจะมีความงามที่แตกต่างกันออกไป มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ภาพที่สวยงามของป่าซึ่งเต็มไปด้วยเล่นที่เร้าใจ และความลึกซึ้งแห่งนี้เองได้แจ่มกระจ่างอยู่ในหัวใจของ โกลเล็ตต์ตลอดมา และเมื่อมีโอกาสเธอก็ถ่ายทอต้นไม้ออกมาเป็นภาพที่มีจิตใจและวิญญาณเช่นที่ปรากฏใน En pays connu, Les Vrilles de la Vigne เมื่อ โกลเล็ตต์ต้องจากสถานที่นี้ไป จึงทำให้เธอเกิดความเศร้าอย่างใหญ่หลวง เพราะต้องจากสถานที่ที่เธอรัก

สำหรับลัวร์เธอนั้น บ้านที่เธอเติบโตขึ้นมา ก็มีลักษณะเหมือนบ้านในชนบททั่ว ๆ ไป คือรอบ ๆ บ้านมีบริเวณกว้างขวาง ล้อมรอบด้วยต้นไม้หลายชนิด เช่นต้นมะตูม มะม่วงพืชมเล่นต้นใหญ่ ต้นสารภีอาบาร่วมสองร้อยปีอีกสองต้น และยังมีดอกไม้นานาชนิดเพราะพ่อของเธอมีนิสัยรักต้นไม้ และนิสัยนี้ก็ได้ถ่ายทอดมาถึงเธอด้วย ดังนั้นบริเวณบ้านของเธอจึงมีดอกไม้บานงามไปทุกหนทุกแห่ง เช่นผักกาดรอง กุหลาบมอญกลิ่นหอมชวนใจ กุหลาบแดงกลีบซ้อนกันเป็นเถาใหญ่³ สภาพบ้านและสวนของลัวร์เธอนี้ใกล้เคียงกับของ โกลเล็ตต์มากและความรักที่ลัวร์เธอนี้มีต่อต้นไม้ก็ไม่ด้อยกว่า โกลเล็ตต์เลย เพราะเติบโตขึ้นมาท่ามกลางธรรมชาติที่คล้ายคลึงกัน ขณะที่ โกลเล็ตต์รู้จักต้นไม้ในป่าใหญ่ทุกต้นตามที่เธอได้กล่าวไว้ในเรื่อง Claudine à l'école ว่า "ป่าไม้อันเป็นที่รัก ฉันรู้จักต้นไม้ทุกต้น

¹ Maria Le Hardouin, Colette, p. 2.

² Willy et Colette, Claudine en ménage (Paris; Mercvire de France, 1957), p. 228

³ รวบรวมจากเรื่อง สวนสัตว์ และ เรื่องของ เกด

ในป่านี้ ส่วนเศษฟาดต้นไม้เหล่านี้ย่อมอยู่เสมอ ๆ"¹ ในขณะที่สุวรรณณีได้กล่าวไว้ในเรื่องของเกด ว่า "ต้นไม้ทุกต้นเกดรู้สึกมันราวกับเป็นเพื่อนสนิท"² โกลีตรู้สึกเหมือนหัวใจถูกทำร้ายเมื่อเห็นต้นไม้แม้แต่เพียงต้นเดียวถูกโค่นลงไป ดังที่เธอกล่าวไว้ในเรื่อง Claudine à l'école ว่า "และแล้วยังมีอยู่สิ่งหนึ่งที่ฉันชอบมากคือ ป่าใหญ่ซึ่งมีอายุ 16 ถึง 20 ปี มันเหมือนกับหัวใจฉันถูกเขียดเสี้ยนเมื่อเห็นต้นไม้แม้แต่เพียงต้นเดียวถูกโค่นลง"³

ความลุ่มของสุวรรณณีเหมือนกับของโกลีตคือ การได้เฝ้าดูความเจริญเติบโตของต้นไม้ ดังที่เธอบอกไว้ว่า "เมื่อฉันค่าความได้ จำปาต้นนี้ก็ยืนระหง ทยอยอดขึ้นไปบนฟ้าอย่างสง่า ให้ออกสีส้มอ่อน ๆ สดสวย ฉันมักจะเฝ้าดูกิ่งต่าง ๆ ของมัน เฝ้าดูดอกเล็ก ๆ ที่แตกออกมาจากกิ่งอ่อนเป็นรูปรี ... ดอกไม้ตูมน่ารัก ถ้าหากว่าเราจะนั่งเฝ้าดูความเจริญของมันทุก ๆ วันจนกระทั่งคลี่กลีบบาน"⁴ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าใบไม้ที่เพิ่งจะผลิจากกิ่งก้านและดอกไม้เล็ก ๆ นั้นเปรียบเสมือนชีวิตใหม่ที่เพิ่งจะลืมตาขึ้นดูโลก จึงมีแต่ความบริสุทธิ์สดชื่น และนำเอาความร่าเริงมาสู่ตัวเธอ

¹ Willy et Colette, Claudine à l'école (Paris : Albin Michel, 1970), p. 6.

'Chers bois ! Je les connais tous; je les ai battus si souvent'.

² สุวรรณณี ลุ่มคนธา, เรื่องของเกด (พระนคร : สำนักพิมพ์รวมสาส์น, 2513), 1 : 55.

³ Willy et Colette, Claudine à l'école, p. 6.

'Et puis il y a mes préférés, les grands bois qui ont seize et vingt ans ça me saigne le coeur d'en voir couper un;'

⁴ สุวรรณณี ลุ่มคนธา, ส่วนสัตว์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงตา, 2518), หน้า 2.

ลู่วรรณคิดว่าต้นไม้ก็เป็นสิ่งมีชีวิต มันอาจรู้สึกเจ็บปวดเมื่อความงามของมันถูกทำลาย เช่นที่เรารู้สึกสงสารกสิบดอกบัวในขณะที่เรต้องรีดมันให้แห้งเพื่อให้แม่น้ำไปวนยาให้พ่อ "ฉันอดสงสารมันไม่ได้สักทีไม่ชอบเลย... งานรีดกสิบบัวนี่ แต่ก็ต้องทำ ถ้าแม่ใช้"¹ จากการให้สัมภาษณ์ของลู่วรรณซึ่งบอกถึงความใฝ่ฝันในชีวิตของเธอไว้ว่า "ชอบปลูกผัก ชอบดูผักที่มันงอกออกมา มีความสุขจริง ๆ ปลูกต้นไม้แล้วใบออกมาใหม่ ๆ มันสวย นั่งดูได้เป็นวัน ๆ ไม่ต้องทำอะไรเลยก็ได้"² จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติของเธอค่อนข้างจะต่างไปจากสามัญ คือแทนที่จะใฝ่ฝันอยากมีความสุข อยากร่ำรวย แต่ลู่วรรณกลับอยากดูแลต้นไม้ และยังบอกว่าสามารถนั่งดูได้ทั้งวันอีกด้วย คนที่จิตใจไม่ผูกพันกับธรรมชาติแบบนี้จะไม่สามารถทำได้เลย และอาจจะเป็นการเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผลที่เธอได้รับจากการกระทำนั้นคือการได้รู้จักคุณค่าของธรรมชาติ ได้เข้าใจธรรมชาติของต้นไม้อย่างลึกซึ้ง ไม้ใช้แต่เพียงผิวเผิน เช่นเธอจะบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของต้นเพกาว่า

เพกานั้นเมื่อถึงฤดูที่ผลของมันแห้ง ลูกของมันปลิวว่อนไปไกล ๆ บางครั้งลมจะหอบมันขึ้นไปสูงลิบเหมือนว่าตัวน้อย ๆ กลีบของมันสีขาวระยับเป็นมัน และบางมากเหลือเกิน บางอังกว่่าปีกผีเสื้อ แต่เหนียวทนทานอังกตรงกลางมีเมล็ด กลีบปีกของมันนี่เองพาเมล็ดไปตกยังที่ไกล ๆ เพื่อการขยายพันธุ์ของมัน³

¹ ลู่วรรณ สุกนธา, ส่วนลัดบัว, หน้า 133.

² ฉพนธ์ (นามแฝง), "พบนักเขียนลู่วรรณ", หน้า 44 - 45.

³ ลู่วรรณ สุกนธา, ส่วนลัดบัว, หน้า 16.

นอกจากนี้โกแล็ตและสุวรรณียังเป็นคนรักสัตว์มากด้วย เธอได้ใช้สัตว์เป็นตัวละครสำคัญในงานเขียนของเธอ เช่นใน เรื่อง สร้อยแสงแดง สวนสัตว์ ของสุวรรณี ส่วนโกแล็ตนั้นในงานเขียนของเธอแทบทุกเรื่อง มักจะเขียนถึงสัตว์เลี้ยงของเธอไว้ด้วย เช่น ลูนีย์และแมว โลกในวัยเด็กของโกแล็ตค่อนข้างจะแตกต่างจากเด็กอื่น ๆ คือความสนใจของเธอจะมุ่งอยู่แต่กับธรรมชาติให้ความเอาใจใส่กับสัตว์เลี้ยง ต้นไม้ แต่โกแล็ตจะไม่ค่อยรู้สึกสภาพของโลกภายนอกซึ่งอยู่นอกเหนือไปจากครอบครัวของเธอ ครอบครัวของโกแล็ตเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ค่อยจะสมาคมกับเพื่อนบ้าน เพราะเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างจะมีลักษณะแปลก ๆ ยากที่เพื่อนบ้านจะเข้าใจ ดังนั้นโลกของโกแล็ตจึงค่อนข้างจะจำกัดอยู่ในวงแคบ คือครอบครัวของเธอ บ้านและสวนซึ่งแวดล้อมไปด้วยทุกสิ่งทุกอย่างที่เธอรัก ยิ่งทำให้เธอเพิ่มความผูกพันกับพืชและสัตว์มากขึ้นไปอีก

โกแล็ตได้กล่าวไว้ว่า "ความเพ้อฝันจินตนาการของฉันไม่สามารถจะขาดเลี้ยงซึ่งสัตว์ได้"¹ เพราะในวัยเด็กของเธอห้อมล้อมด้วยบรรดาสัตว์ต่าง ๆ เช่น ลูนีย์ล่าเนื้อ แมว ม้า วัจนกระหึ่งถึงนกนางแอ่น และมิใช่จะหยุดยั้งอยู่เพียงเท่านั้น เพราะสัตว์เหล่านั้นพากันออกลูกมาให้เธอเลี้ยงอย่างไม่ขาดสาย แต่โกแล็ตไม่เคยมีราคาขาย ตรงกันข้ามสัตว์เลี้ยงเหล่านี้ก็ส่งมาให้ความสุขมาให้เธอ การที่เธอได้ใกล้ชิดกับมันอย่างจริงจังทำให้เธอเห็นความน่ารักของบรรดาสัตว์เหล่านี้ โกแล็ตจะสนุกสนานกับการได้สังเกตพฤติกรรมของสัตว์ สนุกสนานกับการที่ได้พยายามทำให้มันเชื่องเพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติและอุปนิสัยของบรรดาสัตว์เลี้ยง จากความเข้าใจในสัตว์ต่าง ๆ นี้เองทำให้โกแล็ตรู้สึกที่จริง ๆ แล้วอารมณ์ ความรู้สึกของสัตว์นั้นไม่ได้แตกต่างไปจากมนุษย์เลย คือมันรู้สึกแสดงอารมณ์ รัก โกรธ เกสยดได้เหมือนคน เช่นเรื่อง Toby-chien parle และ Dialogue de bêtes ซึ่งจะกล่าวถึงโดยละเอียดในบทที่สาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Maria Le Hardouin, Colette, p. 94.

'Ma féerie ne saurait se passer des animaux.'

โกแล็ตจะไม่เลี้ยงสัตว์โดยการกักขัง แต่เธอจะเลี้ยงมันเหมือนกับว่ามันเป็นสมาชิกสำคัญคนหนึ่งของครอบครัว เช่นเมื่อมันจะมีคู่ครอง โกแล็ตก็จะเป็นพยานในพิธีแต่งงานของมันด้วย เวลามันจะเกิดลูก เธอก็จะคอยเฝ้าอยู่ใกล้ ๆ เพื่อช่วยเหลือคอยให้กำลังใจและช่วยประคบประหงมลูกเล็ก ๆ ของมัน ความเอื้ออาทรที่เธอมีให้กับสัตว์เหล่านี้ เกิดจากความรักที่เธอมีให้กับมันอย่างลึกซึ้งนั่นเอง โกแล็ตให้ความสำคัญกับสัตว์เลี้ยงถึงขนาดที่เธอยอมอุทิศเวลาของเธอให้กับการสับแมลงวันตามคอกม้าเพื่อเป็นอาหารของนกนางแอ่นหรือทำรังให้มันอยู่ โกแล็ตอาจจะเป็นเด็กเพียงคนเดียวในหมู่บ้านที่มันนกนางแอ่นบินตามขณะเดินไปโรงเรียน¹ และเธอลำบากเรียกให้มันลงมาหาเธอได้เมื่อต้องการ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเธอเข้าใจมันจนสามารถทำให้เชื่องได้เหมือนแมวหรือสุนัข

นอกจากนี้การได้ใกล้ชิดกับสัตว์ยังทำให้เธอได้พบเห็นความน่าประหลาดใจหลาย ๆ อย่าง ซึ่งไม่อาจหาดูได้ง่าย ๆ ในบ้านเมืองที่เจริญด้วยวัตถุ เช่น ภาพของแม่สุนัขไล่เนื้อที่กำลังให้ลูกแมวดูดนมหรือภาพของแมวซึ่งเลือกกินอนบนกรงนกคีรีบูนและนกน้อยตัวนั้นจะยื่นปากแหลม ๆ ของมันออกมาจากกรงเพื่อฉีกขนแมวไปทำรัง โกแล็ตเชื่อว่าภาพเหล่านี้จะหาดูได้จากชีวิตในชนบทซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปอย่างเรียบง่ายเท่านั้น ตามที่เธอกล่าวไว้ว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างง่าย ๆ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เหมือนอยู่ในโลกของเทพนิยาย ท่ามกลางบรรดาสัตว์ในบ้านเกิดของฉัน"²

โกแล็ตได้เห็นแมวนั้นกินผลลึตรอบรู้ด้วยตาตนเอง แมวตัวนั้นของโกแล็ตกำลังเลือกผลลึตรอบรู้สุก ๆ จากตะกร้ากินอย่างตลก กละ สัตว์บางประเภทซึ่งในสายตาคนอื่น ๆ เห็นว่าน่าเกลียด น่าขยะแขยง เช่นพวกหนอน แมลง หรือสัตว์เลื้อยคลาน แต่สำหรับโกแล็ตแล้วมันน่ารัก สัตว์ทุกชนิดมิใช่ให้แต่ความน่ารักเท่านั้น แต่ขณะเดียวกันก็ล่อนบางสิ่งบางอย่างให้กับโกแล็ตด้วย ทำให้โกแล็ตได้เห็นมิตรภาพอันอบอุ่นซึ่งไม่ว่าจะเกิดขึ้นได้ในธรรมชาติของสัตว์ซึ่งน่าจะเป็นศัตรูกัน ทำให้เธอเข้าใจสัญชาตญาณต่าง ๆ ของสัตว์ได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสัญชาตญาณที่รักอิสระ สัญชาตญาณของการสืบพันธุ์ หรือสัญชาตญาณของความเป็นแม่ ความเข้าใจอันนี้ของโกแล็ตมิได้

¹ Colette, 'Ma mère et les bêtes', dans La Maison de Claudine (Paris : J. Ferenczi et Fils, 1922), p. 85.

² *ibid.*

จำกัดอยู่แต่กับสัตว์เท่านั้น แต่ยังคงผลให้เธอเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น จนทำให้โกแล็ตได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเขียนที่เข้าใจสัจยชาติในธรรมชาติ ได้อย่างน่าพิศวงกว่านักเขียนคนอื่น ๆ ในสายตาของเด็กหญิงที่มีแต่ความแจ่มใสร่าเริง เช่นโกแล็ต บ้านและสวนแห่งนี้จึงเปรียบได้กับสวนสวรรค์ของเธอทีเดียว คือแวดล้อมด้วยสิ่งทีเธอรักและมีแต่ความสุขด้วย

ส่วนสวรรค์นั้นความรู้สึกของเธอที่มีต่อสัตว์ต่าง ๆ ก็ไม่แตกต่างไปจากโกแล็ตแต่อย่างใด บ้านในชนบทของเธอมีสัตว์หลายชนิดทั้งที่เธอเลี้ยง เช่นสุนัข เป็ด ไก่ นกยูง ไปจนถึงสัตว์เล็ก ๆ เช่นพวกกบ เขียด

สวรรค์บอกว่าสัตว์เลี้ยงชนิดแรกของเธอก็คือนกเล็ก ๆ ที่บินมาอาศัยทำรังบนต้นจำปาตรงชานบ้าน ความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของนกเหล่านั้นเกิดขึ้นทันที ถึงแม้เธอจะเป็นเพียงเด็กหญิงเล็ก ๆ ที่ไม่ค่อยประสีประสาก็ตาม แต่เธอก็มีความห่วงใยนกเหล่านั้นกลัวว่ารังของมันจะเปียกเมื่อฝนตกและมันอาจจะไม่มีที่อยู่อาศัย ความรู้สึกนี้คนอื่น ๆ อาจไม่เข้าใจและไม่สนใจด้วย เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่สำหรับสวรรค์แล้วมันเป็นครั้งแรกในชีวิตที่เธอรู้สึกความทุกข์ เพราะเธอเฝ้ารอเวลาที่ลูกนกจะออกจากไข่อย่างใจจดใจจ่อ ชีวิตเล็ก ๆ ของสัตว์เหล่านี้อาจไม่มีค่าในสายตาของคนอื่น แต่มันมีค่ามากมายนักในความรู้สึกของสวรรค์

เมื่อสวรรค์ได้ใกล้ชิดสัตว์ไม่ว่าชนิดใดก็ตาม เธอจะรู้สึกว่าเธอเป็นเจ้าของมันทันที ทั้ง ๆ ที่สัตว์เหล่านั้นมีอิสระที่จะไปไหนมาไหนได้ เธอจะพยายามปกป้องสัตว์เหล่านี้ไม่ให้ใครทำร้ายโดยอ้างว่าสัตว์เหล่านั้นเป็นของเธอ ที่ทำเช่นนี้ก็เพราะความรักที่มีต่อสัตว์ต่าง ๆ อย่างจริงจัง เช่นฝูงลูกปลาอ่อนที่ว่ายน้ำเข้ามาหากินอยู่ตามใต้ถุนบ้านขณะน้ำท่วม เธอจะคอยโปรย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาหารให้และนั่งดูลูกปลาเหล่านั้นเติบโตขึ้นทุกวันอย่างมีความสุข พร้อมกับนั้นเธอก็จะคอยสังเกต ลักษณะต่าง ๆ ซึ่งค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อยรวมทั้ง อากัปกริยาของมันด้วย แม้แต่แมงมุม ตักโยตรงเข้าคาบ้านก็เป็นความเพลิดเพลินของเธอที่ได้เห็น การกระทำเหล่านี้เองที่ทำให้ ลูวรรณีเข้าถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของสัตว์ ซึ่งยากที่คนอื่น ๆ จะมองเห็น นอกจากนี้เธอยัง เพียรพยายามเลี้ยงสัตว์ที่คนอื่น ๆ ไม่นิยมเลี้ยงกัน เช่นปลาหัวตะกั่ว เพราะรักความสวยงาม ของมันและถึงกับฝันไปว่าสักวันหนึ่งมันจะออกลูกปลาสีสวย ๆ ให้ยื่นขม สำหรับลูวรรณีสัตว์เล็ก ๆ เหล่านี้ก็มีความสำคัญ เพราะช่วยประดับโลกให้งดงามน่าอยู่ ให้โลกมีชีวิตชีวาขึ้น

ลูวรรณีเลี้ยงสัตว์ในลักษณะเดียวกับโกแล็ต คือเลี้ยงใหม่เป็นอิสระเหมือนสมาชิกในบ้าน และรักมันเหมือนมันเป็นเพื่อนเป็นน้อง ดังที่ลูวรรณี เคยกล่าวไว้ว่า " เกิดรักหมาราวกับน้อง เกิดกินข้าวกับอะไร นางแมคก็กินมัน"¹ หรือการที่เธอเฝ้าประคบประหงมลูกไก่ราวกับเป็นแม่ไก่เสียเอง และถ้าสัตว์เลี้ยงในบ่าวตายก็จะมีการทำพิธีศพให้กับมันด้วย ในขณะที่โกแล็ตดูคุณค่าเวลาให้กับการสับแมลงวันให้หนังกนางแอน ลูวรรณีก็สนุกสนานกับการไล่จับตักแตนตามทุ่งนาให้หนกยูง ความรักสัตว์ของโกแล็ตและลูวรรณีมิใช่จะหยุดยั้งอยู่เพียงวัยเด็กเท่านั้น แต่มันติดตัวเธอมาโดยตลอด สัตว์ยังทำให้ลูวรรณีเข้าใจชีวิตได้ลึกซึ้งขึ้น เช่นเดียวกับโกแล็ต

เช่นทำให้เห็นสายสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างแม่กับลูก ความรัก ความเสียสละที่แม่ให้กับลูก ได้เห็น สัญลักษณ์ของการดิ้นรนต่อสู้เพื่อการมีชีวิตอยู่รอด และทำให้เธอมีจิตใจที่อ่อนโยนขึ้นอีกด้วย แม้ลูวรรณีจะสนุกสนานกับการฆ่าสัตว์แต่ในส่วนลึกของจิตใจแล้ว เธอเห็นอกเห็นใจมัน ดังที่เธอบอกไว้ว่า

บางหนเราเห็นตัวหนอนสีเขียวอ่อนโตอยู่ตามดอกตูมที่บังอ่อน มันกินดอกตูมนั้นอย่างไม่ปราณี และมันก็จะถูกแกล้งให้ลงไปว่ายอยู่ในน้ำ บางอารมณ์ฉันจะตมมันตะเกียกตะกายอยู่ในน้ำอย่างลำบากใจ แต่บางครั้งฉันไม่อยากจะดูและทนไม่ได้ที่เห็นมันพยายามสุดฤทธิ์ที่จะเอาชีวิตให้รอด ถึงน้อยนิดอย่างไรชีวิตหนึ่งก็คือชีวิตหนึ่ง²

¹ ลูวรรณี ลูคนธา, เรื่องของเกด, 1 : 10.

² ลูวรรณี ลูคนธา, สวนสัตว์, หน้า 60.

สำหรับโกแล็ตและสุวรรณีแล้ว เธอทั้งสองรู้สึกว่โลกนี้มีโชสิทริยาดของมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นโลกของหนอน แมลง นก สัตว์ใหญ่น้อยทั้งปวง และเป็นโลกของต้นไม้ ดอกไม้ด้วย ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยที่โกแล็ตและสุวรรณีได้นำต้นไม้ทุกต้นที่เธอรู้สึก สัตว์ทุกชนิดตั้งแต่สัตว์เล็ก ๆ พวกหนอน แมลง ไล่เตีอน ไปจนถึงสัตว์เลี้ยงพวกนก เป็ด ไก่ แมว ลู่นข มา เขียนถึงในฐานะเป็นตัวละครตัวหนึ่งและจะกล่าวถึงสิ่งเหล่านี้ด้วยความรักใคร่ราวกับว่า มันมีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์คนหนึ่ง

พื้นฐานทางครอบครัว

ความรักจากครอบครัวก็น่าจะมีบทบาทสำคัญต่อจิตใจของเธอทั้งสอง โดยพื้นฐานของชีวิตครอบครัวแล้ว โกแล็ตและสุวรรณีต่างเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ถึงแม้โกแล็ตมีพี่น้องต่างบิดาถึงสองคน¹ แต่ก็ไม่เป็นปัญหาเพราะในฐานะลูกคนสุดท้อง จึงทำให้ทุกคนพากันรักและเอ็นดู พ่อกับแม่ก็จะคิดถึงเธอเป็นคนแรกเสมอ ทุกคนในครอบครัวเธอต่างมีความรักให้กันและกัน โกแล็ตกล่าวไว้ว่าตลอดเวลาสามสิบปีที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน เธอไม่เคยเห็นทั้งสองขึ้นเสียงให้กันและกันเลย¹ ครอบครัวของสุวรรณีก็มีลักษณะเดียวกัน ต.ญ. เกตหรือสุวรรณีวัยเด็กกล่าวไว้ว่าเธอไม่เคยได้ยินพ่อกับแม่ทะเลาะกันเลย² ส่วนตัวเธอเองนั้นก็ถูกทะนุถนอมทั้งจากพ่อแม่และญาติพี่น้องราวกับไข่มุกในหีบ ความรักอันล้นเหลือจากครอบครัวนี้เองเป็นพื้นฐานสำคัญที่ผลักดันให้โกแล็ตและสุวรรณีต่างเติบโตขึ้นมาเป็นเด็กที่มีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น มีจิตใจที่ละเอียดอ่อน มองสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวด้วยความรัก ด้วยหัวใจที่อ่อนโยน ไม่มองข้ามแม้แต่ชีวิตเล็ก ๆ ึ่งในสายตาของคนอื่นเห็นว่าไม่มีค่า

¹ Colette, Sido (Paris : Librairie Hachette, 1961), p. 11.

² สุวรรณี สุคนธา, เรื่องของเกต, 1 : 265.

ความรักธรรมชาติของ โกลีตและลูว์เรธนั้น นอกจากเกิดจากความใกล้ชิดธรรมชาติ แล้ว สภาพของครอบครัวยังมีส่วนช่วยผลักดันอีกด้วย ครอบครัวของ โกลีตจัดได้ว่าเป็นระดับชนชั้นกลางหรือพวก 'bourgeois' คือมีบ้านใหญ่โต ที่ดินกว้างขวาง ซึ่งแม่ของเธอได้รับเป็นมรดกมาจากสามีคนแรกและบนส่วนหนึ่งของที่ดินอันกว้างขวางนั้น ก็มีการปลูกพืชผักผลไม้เพื่อไว้บริโภคภายในครอบครัว¹ และเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวพืชผล คือฤดูใบไม้ร่วง ชีวิตที่เคยอยู่กันอย่างสงบก็จะกลับมีชีวิตชีวาอีกครั้ง เพราะฤดูนี้เป็นฤดูแห่งความอุดมสมบูรณ์ ผลไม้ต่าง ๆ กำลังสุกจัดเต็มทีส่งกลิ่นหอมหวนไปทั่ว โกลีตก็จะเข้าร่วมในการเก็บผลไม้มกับคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านอย่างสนุกสนานเพื่อนำมาทำน้ำผลไม้หรือกวนแยม การได้ออกไปสัมผัสกับชีวิตเกษตรกรรมด้วยตนเอง ทำให้โกลีตเห็นคุณค่าของธรรมชาติและคนที่เพาะปลูกพืชผลนั้นย่อมต้องรู้จักลักษณะพืช รู้จักสภาพดินฟ้าอากาศสิ่งจะอยู่ได้ ลักษณะนี้เองที่ทำให้โกลีตต้องเข้าใจธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง มิใช่แต่เพียงผิวเผิน

ส่วนครอบครัวของลูว์เรธนั้น เธอบอกว่าค่อนข้างจน พ่อเป็นเพียงหมอมหากร เงินเดือนไม่ถึงร้อยบาท แต่พ่อก็สามารถเลี้ยงแม่หนึ่งและลูกอีกสองคนได้อย่างสบาย เพราะบ้านของเธออยู่ติดท้องนาอันอุดมสมบูรณ์ ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว เธอก็เช่นเดียวกับชาวชนบทอื่น ๆ คือ

¹โปรดดูรายละเอียดใน Colette, La Maison de Claudine, p. 6.

Daniel Jourlait, La Maison de Claudine de Colette, p. 19

นิยมปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้กินเองในบ้าน พ่อแม่จะไม่ยอมให้เงินโดยไม่จำเป็น เพราะเงินเป็นสิ่งมีค่า ดังนั้นถึงพ่อจะรับราชการก็จริง แต่แล้วหลังจากเวลาเลิกงานพ่อก็เป็นชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง สับปลา หุบกบ ปลูกพืชผักสวนครัวเหมือนพวกชาวบ้าน¹ ส่วนสุวรรณีก็ช่วยเป็นลูกมือคอยหาลูกกบ เขียดเพื่อใช้เป็นเหยื่อ หรือตื่นแต่เช้ามืดเพื่อออกไปเก็บไข่เป็ด แม้อุปกรณ์ของเธอจะไม่ได้ทำมาเพื่อเป็นพื้นฐานเหมือนคนอื่น แต่การยังชีพของครอบครัวก็หนีไม่พ้นการพึ่งพาธรรมชาติ สิ่งจำเป็นอยู่เองที่ต้องรู้จักธรรมชาติเป็นอย่างดี

สภาพชีวิตในชนบท

สภาพชีวิตในชนบทก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โกแล็ตและสุวรรณีผูกพันกับธรรมชาติ ทั้งโกแล็ตและสุวรรณีต่างเติบโตขึ้นมาในชนบทที่ห่างไกล แชนโซเวอร์ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยว ส่วนบ้านของสุวรรณีตั้งอยู่นอกชานเมืองของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีภูมิประเทศสวยงาม ชีวิตผู้คนยังอยู่ห่างไกลจากอารยธรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ของเมืองหลวง ผู้คนยังใกล้ชิดกับธรรมชาติมากจึงมีจิตใจอ่อนโยน

สภาพผู้คนในชนบทเป็นคนที่รักอิสระ มีอาชีพกสิกรรม พวกเขาต้องทำงานหนัก แต่ทว่าชีวิตของพวกเขาก็เป็นอิสระ เป็นนายของตัวเอง ชีวิตดำเนินไปเรื่อย ๆ เรียบ ๆ ง่าย ๆ ต่างกับสังคมปารีสที่ต้องรับแรงแข่งกับเวลา ผู้คนมีชีวิตที่วันวายเป็นเหมือนคนบ้า มีเสียงรถยนต์แทนเสียงร้องของนก ชีวิตผู้คนที่แชนโซเวอร์ผูกติดกับธรรมชาติอย่างแท้จริง ต้องอาศัยความอดทน สัมผัสของไร่นาสงจะมีชีวิตอยู่ได้ เด็ก ๆ ในชนบทจะอยู่ท่ามกลางความรัก ความอบอุ่นของพ่อแม่ ท่ามกลางต้นไม้ ดอกไม้ พวกเขาไม่เคยปราศจากการเล่นที่มีราคาแพง ๆ เลย งานรื่นเริง จะมีขึ้นตามเทศกาลหรือฤดูกาลต่าง ๆ โกแล็ตรักสภาพชีวิตเช่นนี้มาก เธอพอใจที่อยู่ท่ามกลางความลุ่มลึกของชนบท เมื่อโกแล็ตมีโอกาสดำเนินเข้าไปปารีส เธอได้พบเห็นแต่สิ่งก่อสร้างที่เป็นวัตถุไม่ว่ามือของเธอจะลูบคลำไปที่ใด จะสัมผัสแต่กับหิน ไม้ หรือกำมะหยี่อ่อนนุ่มแต่ทว่าขาดชีวิตจิตใจ มันทำให้โกแล็ตกระหายที่จะได้กลับไปสัมผัสกับขนแกะ ใบไม้ ชนบท ความชุ่มชื้นของต้นไม้ ดอกไม้ ความน่ารักของสัตว์ เพราะสิ่งเหล่านี้เติมไปด้วยเลือดเนื้อ วิญญาณและความรู้สึก โกแล็ตถึงกับ

¹ โปรดดูรายละเอียดใน สุวรรณี สุคนธา, เรื่องของเกด, 1 : 17, 77, 88, 158, 160-161.

เรียกสิ่งเหล่านี้ว่า "สมบัติที่มีค่า" ของเธอ¹

ส่วนสภาพชีวิตชนบทไทยก็ไม่แตกต่างไปจากสภาพชนบทของแชนโซเวอรั คือมีชีวิต ลุ่ยล่งบ ผูกพันอยู่กับธรรมชาติ สภาพสังคมชนบทไทยเป็นสังคมแบบเครือญาติอบอุ่นด้วยไมตรีจิต ไม่มีความวุ่นวายใด ๆ มาทำลายความสงบสุขของผู้คนที่มิได้เลย พวกเขาแทบจะไม่รู้จักความเจริญ ใด ๆ ของเมืองหลวง แม้แต่ตะเกียงก็ยังไม่เป็นตะเกียงน้ำมันปลา เวลาอากาศหนาวมาก ๆ พวกญาติพี่น้องก็จะมานั่งชุมนุมกันที่กองไฟเล่าเรื่องต่าง ๆ ลู่กันฟัง บ้านที่อยู่ก็ยังคงหลังคาหญ้าคา ข้าวของเครื่องใช้ล้วนแต่ทำขึ้นจากธรรมชาติทั้งสิ้น ดังที่สุวรรณีกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "แม้ว่าแสงไฟจะไม่สว่างเท่าไฟฟ้า แต่เกิดก็อบอุ่นและไม่เคยนึกว่าบ้านมืดเลยในสมัยนั้น เกิดมานั่งอยู่ท่ามกลางแสงไฟและสีลื่น ของยามค่ำคืนในกรุงเทพฯ เสียดอีก ยังรู้สึกหัวใจของตนนั้นสึดมนัก"² แสดงว่าในความรู้สึกของสุวรรณี วัตถุไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญเลย แต่ความอบอุ่นจากครอบครัวที่เธอได้รับนั้นมีค่ามากมายนัก สุวรรณีจึงรู้สึกคุณค่าของชีวิตชนบทและเธอยังเกลียดความเจริญที่เข้ามาทำลายความสงบสุขและความสวยงามของชนบท "จะหันหน้าไปทางไหนก็เห็นแต่ถนนและความเจริญที่น่ารังเกียจก็พากันตาหน้าเข้ามา"³

สภาพชีวิตชนบทเหมาะแก่การพักผ่อนของจิตใจอย่างแท้จริง โลกที่ล้อมรอบโกลีต และสุวรรณีเป็นโลกที่มีแต่ความสะอาดบริสุทธิ์ เล่นกับใบไม้ ใบหญ้า สถานที่ที่จะให้ความเพลิดเพลินแก่เธอก็คือทุ่งนา ทุ่งหญ้า ไร่ส้มต้นเตย ฝ้าย แม่น้ำของเล่นก็เป็นของที่มาจากธรรมชาติ เช่น เล่นถักรังตีกับเตยดอกหญ้า และพยายามไล่จับตั๊กแตนให้มาอยู่ในบ้านส้มมด ส่วนโกลีตนั้นก็มีแม่ที่สอนทำเครื่องมือวัดความกดอากาศแบบพื้นบ้านง่าย ๆ ด้วยเมล็ดข้าวโอด ทั้งสองจึงมีโอกาสได้สัมผัสกับโลกแห่งวัตถุน้อยมาก แต่เธอต่างพอใจ เพราะมีธรรมชาติที่สวยงามไว้ชม ในขณะที่สุวรรณีชอบฟังเสียงร้องระงมของสิ่งหรือรอบ ๆ บริเวณบ้าน เสียงฝนตกกระทบหลังคาหรือบนช่ยมพระจันทร์ มองดวงดาวที่ระยิบระยับนับหมื่นแสนดวงอยู่บนท้องฟ้า โกลีตก็ชอบฟังเสียงหิมะตก เสียงฝนที่กระทบใบไม้ เสียงของต้นไม้ในป่าซึ่งเสียดสีกัน เสียงลมพัด

¹ Colette, 'Ma mère et les bêtes', dans La Maison de Claudine, p. 82.

'Que de trésors éclos en mon absence !'

² สุวรรณี สุคนธา, เรื่องของเกด, 1 : 163.

³ สุวรรณี สุคนธา, สวนสัตว์, หน้า 56.

สุวรรณีและโกแล็ตยังชอบตื่นแต่เข้ามีดในขณะที่ยังคนอื่น ๆ ยังหลับไหลเพื่อจะได้มีโอกาสสัมผัสกับความงามยามรุ่งอรุณซึ่งคนอื่น ๆ ไม่มีโอกาสจะได้พบเห็น สุวรรณีชอบดูแสงเดือนอ่อนเป็นที่ราดไปทั่วบริเวณบ้าน ชอบดูเดือนหงาย ชอบแสงตะวันตกนเข้าที่ราดลงมาตามใบหญ้า ส่วนโกแล็ตนั้นถึงขั้นหลงไหลเลยก็เลย เธอรู้สึกว่ารางวัลที่เธอได้รับจากการตื่นแต่เข้านั้นคุ้มค่าเหลือเกิน เพราะเธอได้เป็นพยานรู้เห็นในสิ่งที่คนอื่น ๆ ไม่อาจรู้ได้เห็นนั้นคือได้เห็นความงามที่ไม่อาจบรรยายได้ของยามเช้า ได้สัมผัสกับสายลมแรกที่พัดมา ได้เห็นนกตัวแรกที่บินออกจากรัง และได้เห็นพระอาทิตย์ตั้งแต่เริ่มขยายแสงอยู่ริมขอบฟ้า มันเป็นความสุขที่ได้สัมผัสกับความงามที่เรียบง่าย

ความผูกพันกับบ้านเกิด

โกแล็ตภูมิใจในการเป็นสายเลือดของแซงโซเวอว์ ดังที่เธอกล่าวไว้ว่า "ฉันเป็นของถิ่นที่ฉันได้จากมา"¹ โกแล็ตจึงพยายามรักษาความทรงจำเกี่ยวกับชีวิตชนบทไว้ไม่ยอมให้ความสับสนวุ่นวายของปารีสเข้ามาทำลาย ในช่วงชีวิตที่ยาวนานของคนเราจะมีอยู่บ่อยครั้งที่มีมักจะลืมช่วงชีวิตวัยเด็ก ซึ่งอาจเป็นเพราะเราผ่านวัยนั้นมานานแล้ว หรือเพราะมีการงานมากมายที่ต้องคิด จึงไม่ค่อยจะมีใครพะวงกับชีวิตวัยเยาว์ แต่สำหรับโกแล็ตแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ ช่วงเวลาเป็นสิบ ๆ ปีที่ผ่านมาสำหรับเธอเหมือนกับจะทำให้เธอได้เพาะความแข็งแกร่งแห่งจิตใจ ได้ละสลมความทรงจำในวัยเด็กให้มีพลังยิ่งขึ้น เพราะถ้าดูสภาพชีวิตของโกแล็ตแล้ว ตั้งแต่จากบ้านเกิดมา เธอไม่เคยได้พบกับความสุขเช่นเดิมอีก เริ่มตั้งแต่ต้องออกจากบ้านที่แซงโซเวอว์ เพราะ

¹ Colette, 'Jour gris,' dans Les Vrilles de la Vigne, p. 112.

'J' appartiens à un pays que j'ai quitté.'

พ่อของเธอจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินไม่ดี ในที่สุดก็ต้องขาย และย้ายไปอยู่ที่ชาตียงร์ - โกลัญญี (Châtillon-Coligny) ต่อจากนั้นอีกสามปีโกแลตก็แต่งงานและไปอยู่ปารีสกับสามี ในช่วงที่อยู่กับสามี โกลแลตก็มีความสุขเพราะเขาเป็นคนเจ้าชู้และเจ้าเล่ห์แสนกล คอยรับแต่ผลประโยชน์จากงานเขียนของโกแลต แต่โกแลตก็ต้องอดทน ทำเหมือนกับว่าชีวิตแต่งงานยังมีความสุขเพื่อหนีคำครหา ในที่สุดเมื่อทนไม่ไหวก็ต้องแยกจากกันและตกเป็น เรื่องอื้อฉาวของสังคม โกลแลตต้องหาเลี้ยงตัวเอง ภายหลังเธอแต่งงานใหม่อีกครั้ง ครั้งสุดท้ายจึงประสบความสำเร็จ การระลึกถึงความทรงจำในวัยเด็กจึงเหมือนกับเป็นการให้จิตใจได้พักผ่อน ได้พบกับความสงบ ผ่อนคลายจากความทุกข์ทั้งปวงที่มาทรมานเธอ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่างานเขียนของโกแลตครั้งหนึ่งเป็น เรื่องที่เกี่ยวกับความทรงจำในวัยเด็กของเธอ ในตอนหนึ่งของจดหมายซึ่งชิตโตเขียนถึงโกแลตกล่าวว่า "แม่เห็นแล้วว่าบ้านที่เก่าแก่หลังนั้นและสวนของลูกยังฝังอยู่ในใจของลูกเสมอ ซึ่งทำให้แม่รู้สึกดีใจและเศร้าใจไปด้วยพร้อม ๆ กัน"¹ แสดงให้เห็นว่าความทรงจำเกี่ยวกับวัยเด็กยังแจ่มกระจ่างอยู่ในใจของเธอเสมอมา

ในเรื่อง Claudine à Paris นั้นโกแลตได้เล่าเกี่ยวกับชีวิตของเธอขณะไปอยู่ปารีส ไม่ว่าใครเห็นเธอเข้า ทุกคนจะมีความเห็นตรงกันคือ เห็นว่าเธอมีความปราดเปรียวเหมือนสัตว์ป่า มีลักษณะของคนที่เป็นตัวของตัวเอง รักอิสระ มีจิตใจที่เต็มไปด้วยความกระตือ

¹ Daniel Jurlait, La Maison de Claudine de Colette, p. 13.

'Reçu ta lettre et l'article. Jeanne me l'avait apporté hier. Il m'a beaucoup plu. Je vois, chère, que la vieille maison et son jardin te hantent. Cela me plaît et aussi m'attriste'.

หรือรุ่น ลักษณะนี้เป็นสายเลือดที่เธอได้รับจากชนบทและจากความรัก ความอบอุ่นของครอบครัว ตามที่เธอบอกว่า "คุณคงนึกภาพไม่ออกหรอกว่า เมื่ออายุ 12 ปีนั้นฉันเป็นราชินีแห่งดินแดนนี้ อย่างไม่รู้"¹ ด้วยความแฉ่ไม่ใส่ร้ายแรงเป็นนิยาย เธอจึงได้รับสมญาว่า 'Minet-chéri'² ลักษณะนี้เป็นความภูมิใจของโกแล็ตมากซึ่งเธอต้องการรักษาไว้ในความทรงจำตลอดไป

เมื่อโกแล็ตมาอยู่ปารีส เธอจะเปรียบเทียบกับปารีสกับบ้านเกิดอยู่ตลอดเวลา และในความเห็นของเธอ ปารีสไม่มีอะไรที่เทียบกับบ้านเกิดของเธอได้เลย ไม่มีอะไรในปารีสจะมาทดแทนบ้านเกิดของเธอได้ เธอต้องมาอยู่ในห้องเช่าแคบ ๆ ไม่มีสวน ไม่มีต้นไม้หรือสัตว์ที่เธอคุ้นเคยแวดล้อมอย่างเต็ม โกแล็ตให้คลอดีนไปถึงกับล้มเจ็บลงเพราะความคิดถึงบ้าน ในตอนจบของเรื่อง Claudine en ménage เมื่อคลอดีนแยกจากเรอโน (Renaud) กลับไปมงตีญี (Montigny) คลอดีนถึงกับหน้าตาไหลอาบหน้าขณะที่นั่งลงบนเตียงนอนเล็ก ๆ เธอรู้สึกว่าเธอเห็นรอยยิ้มครั้งแรกจากห้องที่เธอเคยนอนเมื่อยังเด็ก มันทำให้เธอแทบไม่เชื่อเลยว่าเธอกำลังมีความทุกข์อย่างมาก เพราะเมื่อเธอได้กลับบ้านเกิด เธอรู้สึกว่าความทุกข์ทั้งหมดได้มลายไปจากเธออย่างสิ้นเชิง เธอได้หลุดพ้นจากโลกที่มีมลทิน กลับไปสู่โลกที่มีแต่ความบริสุทธิ์³ โกแล็ตทำให้เห็นว่าบ้านเกิดนั้นมีความหมายต่อเธอมากเหลือเกิน เมื่อเธอกลับไป ภาพแห่งความสุขได้กลับคืนมาสู่เธอเหมือนกับเธอได้กลับไปสู่สภาพในวัยเยาว์อีกครั้ง โกแล็ตหรือคลอดีนเปรียบตัวเองเหมือนห้องนอนที่เปิดออกสู่ส่วนเพื่อรับแสงตะวันที่สวยงามเข้ามาเพื่อเปิดรับสายลม รับเสียงร้องของฉิ่งหรีดและนก⁴ แสดงว่าเธอได้หล่อหลอมจิตใจและวิญญาณให้เป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ เธอจึงรู้สึกว่าไม่มีอะไรจะมาทำให้เธอทุกข์ใจได้อีกเมื่อกลับบ้านเกิด มาสู่ธรรมชาติที่เธอรัก

¹ Colette, 'Le Miroir,' dans Les Vrilles de la Vigne, p. 204.

² Daniel Jourlait, La Maison de Claudine de Colette, p. 11.

³ Maria Le Hardouin, Colette, p. 62, 63.

⁴ Willy et Colette, Claudine en ménage (Paris : Mercvire de France, 1957), p. 229.

'Je suis pénétrée de rayons, traversée de souffles, sonore de cigales et de cris d'oiseaux, comme une chambre ouverte sur un jardin.'

กรณีของโกแล็ตก็อาจเป็นไปได้สำหรับสุวรรณี เพราะสุวรรณีมีสภาพชีวิตคล้ายกับโกแล็ตมากคือ หลังจากที่เราจากพิษณุโลกมาแล้ว ชีวิตของเธอก็ไม่เคยพบกับความสุขอีก สามีไปมีภรรยาอื่น เธอจึงหย่าขาดจากสามีพร้อมทั้งรับภาระเลี้ยงดูลูกอีกสี่คน และอบรมลูกที่กำลังเจริญเติบโตด้วยตนเอง ต้องกัณฑ์ทำงานเขียนหนังสือเพื่อหาเงินเลี้ยงลูก ต้องอดทนกับความลำบากนานับประการ¹ เธอจึงอดไม่ได้ที่จะหวนระลึกถึงความหลังอันแสนสุขตามที่เธอบอกไว้ว่า "แต่เมื่อได้เขียนถึงความหลังยามเด็ก ความทรงจำที่ผ่านมานาน เก็บไว้ในกล่องความจำที่ลึกที่สุดก็จะแสดงตัวออกมา"² และเธอรุ้สึกสะเทือนใจทุกครั้งที่จะเห็นอะไรก็ตามที่เตือนให้รำลึกถึงความหลัง เช่น "เกิดกำเอามันฮ้อไว้แน่น เหมือนกับพบเพื่อนเก่าที่หายหน้าไปเสียนาน ความหลังสมัยเด็กพรุ้งพรุ้งเข้ามาในความจำ น้ำตาจึงออกมาคลอ ๆ ที่หัวตา"³

สุวรรณีค่อนข้างจะเป็นคนที่นิยมทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของจังหวัดพิษณุโลก คือทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดพิษณุโลกนั้นดีหมด ไม่ว่าจะเป็นกิ้งกิ้งดิน กิ้งกิ้งดอกมะลิ ก็หอมขึ้นกว่าที่อื่น ๆ นอกจากนี้เธอยังนิยมใช้ขนบพิษณุโลกประกอบเข้าเป็นส่วนหนึ่งของฉากในนวนิยายหลาย ๆ เรื่องของเธอ เช่น เดือนดับที่ล่บทา สร้อยล่บทา พระจันทร์สีน้ำเงิน ความรักครั้งสุดท้าย และมักจะให้ตัวเอกในเรื่องซึ่งโดยมากเป็นผู้หญิงที่ต้องประสบเคราะห์กรรมต่าง ๆ ต้องขมิขานกสับมาหาที่พึ่งทางใจ มาหาความสุขสงบจากบ้านเกิดอยู่เสมอ เช่นรสนในเรื่อง ความรักครั้งสุดท้าย ล่วล่บทาในเรื่อง พระจันทร์สีน้ำเงิน วันใน เดือนดับที่ล่บทา และเกิดในเรื่องของ เกิด

แม้ภายหลังเมื่อสุวรรณีได้เข้ามาใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ เธอก็ยังระลึกถึงบรรยากาศอันบอบบอบอยู่เสมอ สิ่งปลูกพืชผักสวนครัว ต้นไม้ ดอกไม้ไว้รอบ ๆ บ้าน เลี้ยงสัตว์เพื่อให้รู้สึกเหมือนว่าความสุขในชีวิตอันบอบบอบอวลอยู่รอบ ๆ ตัวเธอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 โปรดดูรายละเอียดใน สุวรรณี ลุ่มนธา, พระจันทร์สีน้ำเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2519).

2 สุวรรณี ลุ่มนธา, สวนสัตว์, หน้า 104.

3 สุวรรณี ลุ่มนธา, เรื่องของเกิด, 1 : 148.

อิทธิพลของแม่ที่มีต่อโกแล็ต

แม่ของ โกแล็ตมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้โกแล็ตมีความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึกมากเป็นพิเศษนอกเหนือจากการที่ เธอได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ชีวิตวัยเด็กของโกแล็ตใกล้ชิดกับแม่ มาก เนื่องจากเป็นลูกคนสุดท้าย แม่หรืออีกนัยหนึ่งคือซีโดในความทรงจำของโกแล็ต ดูเหมือนจะไม่แก่เลย จากลักษณะภายนอกซีโดเป็นผู้หญิงตัวเล็ก ๆ ค่อนข้างท้วม แต่ยังแข็งแรง ใบหน้ามีริ้วรอยของความชรา แต่ทว่ายังบ่งบอกถึงความมีชีวิตชีวาและเป็นใบหน้าที่ได้มีไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกและความสดชื่นว่องไวอยู่เสมอ ความรักและความใกล้ชิดกับแม่มากนี้เองที่ทำให้โกแล็ตสามารถจดจ่อดำเนินชีวิตต่าง ๆ เกี่ยวกับแม่ได้เป็นอย่างดี ในสายตาของโกแล็ต ทุกสิ่งเกี่ยวกับแม่ดูเหมือนจะดีไปหมดไม่ว่าเสียงพูดที่เหมือนเสียงโซ่ปราโน เสียงเดินเหมือนเสียงนก ทำทางที่แม่เคส่อนไหวเหมือนนางระบำ นอกจากนี้ซีโดยังเป็นแบบฉบับของแม่ที่สมบูรณ์แบบอีกคือ อ่อนหวาน ทำงานบ้านเก่ง ดูแลทุกคนในครอบครัวให้อยู่กันอย่างมีความสุขตลอดจนให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ทุก ๆ ชีวิตภายในบ้านด้วย แม่จึงเป็นศูนย์กลางของครอบครัว ทุก ๆ ชีวิตภายในบ้านฝากไว้ในมือซีโดเพียงผู้เดียว

โกแล็ตรักและยกย่องแม่เหมือนเทพเจ้าประจำใจของเธอ¹ และได้ยึดถือแม่เป็นแบบฉบับในการดำรงชีวิต² ในความอ่อนโยนของแม่ที่ปรากฏแก่สายตาของโกแล็ตนั้นได้ซ่อนความเข้มแข็งไว้ด้วย ในขณะที่เดียวกันลักษณะครอบครัวของโกแล็ตที่ปรากฏแก่สายตาของคนภายนอกดูเหมือนจะมีความสุข แต่จริง ๆ แล้วก็ซ่อนความทุกข์ไว้ภายในและคนที่สามารถป็นหยัดต่อผู้กับความทุกข์นั้นได้ดีที่สุดก็คือแม่ เช่น เมื่อแม่ต้องสูญเสียสามีสุดท้ายที่รักคือพ่อของโกแล็ตไป ซีโดเศร้าเสียใจมาก แต่เธอก็มิได้ร้องไห้คร่ำครวญแต่ประการใด เธอพยายามลบความโศกเศร้าด้วยการหันไปหาสิ่งร้ายแรงพูดคุยหัวเราะกับลูก ๆ อย่างสนุกสนาน หันไปดูแลสัตว์เลี้ยง ต้นไม้ที่เธอรัก และไม่ยอม

¹ Jean Malignon, Dictionnaire des Ecrivains Français (Paris : Editions du Seuil, 1971), p. 133.

² Louis Perche, Colette, p. 7.

ใส่ชุดดำด้วยเหตุผลว่าไม่จำเป็นต้องแสดงความโศกเศร้าต่อหน้าใคร ๆ ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า ซิดอตเป็นคนที่เข้าใจความจริงของชีวิตและหันหน้าเข้าสู่กับความจริงนั้นอย่างกล้าหาญและเธอยังได้พยายามสล้างความคิดการกระทำที่แสดงถึงความหลอกลวงไม่จริงใจออกไปจากตัวเธอ

ในสายตาของโกแล็ตเห็นว่าแม่ของเธอเป็นคนที่ลักษณะพิเศษแปลกไปจากคนอื่น ๆ และได้ถ่ายทอดความแปลกนี้ให้กับลูก ๆ ทุกคนด้วย กล่าวคือแม่ไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่คนอื่น ๆ ในแซงโซเวออร์ปฏิบัติกัน แต่แม่จะมีความคิดและการกระทำที่เป็นอิสระของตนเอง ซึ่งความคิดและการกระทำแปลก ๆ นั้นดูเหมือนจะขวางโลกในสายตาของคนอื่น ๆ เช่นแม่ไม่เชื่อในเรื่องของพระเจ้าหรือสวรรค์ ไม่นับถือคำสอนใด ๆ และไม่เชื่อในความคิดของปรัชญาใด ๆ ด้วยถือว่าเป็นเรื่องไร้สาระ แม่จะรู้สึกดูแคลนประเพณีหรือข้อปฏิบัติที่คนอื่น ๆ ทำกัน เช่น ในงานศพที่ต้องมีการนำดอกไม้ไปประดับศพเพื่อให้เกียรติแก่คนตาย แต่ซิดอตจะไม่ยอมให้ โดยให้เหตุผลว่า เธอไม่ชอบการทำลายดอกไม้และคนตายนั้นไม่มีค่าแล้ว แต่ดอกไม้ซึ่งอยู่บนต้นนั้นมีค่ามากกว่าไม่ควรให้เหี่ยวแห้งไปพร้อม ๆ กับคนตาย ซิดอตไม่เชื่อในเรื่องโลกแห่งนามธรรม ดังนั้นสวรรค์ของซิดอตจึงไม่ใช่สวรรค์ของพระเจ้า แต่เป็นสวรรค์ที่อยู่บนโลกนี้ซึ่งเป็นโลกแห่งรูปธรรม เช่น เด็ก ๆ สัตว์ ต้นไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอสัมผัสได้ เห็นได้ด้วยตา ไม่ใช่สิ่งที่ไม่มีตัวตน¹ ซิดอตรักธรรมชาติมาก สำหรับซิดอตแล้วสวนคือสวรรค์บนดินของเธอ เพราะเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความเพลิดเพลินทั้งปวง โกแล็ตได้พูดถึงความสัมพันธ์ของแม่และธรรมชาติไว้ว่า "ฉันทักทายแม่ ส่วน และพวกสัตว์ที่เดินห้อมล้อมอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้"² ภาพที่แม่ก้ม ๆ เงย ๆ อยู่กับต้นไม้เป็นภาพที่ประทับใจโกแล็ตมาก อารูประจักษ์ตัวของแม่คือ แวน กรราโกรตัดต้นไม้และถุงมือเก่า ๆ ซึ่งล้วนเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนทั้งสิ้น โกแล็ตกล่าวว่าขณะที่แม่อยู่ในสวน ความขุ่นมัวของแม่จะหายไปหมดสิ้น ต้นไม้เหล่านั้นเปรียบเสมือนยาถอนพิษให้กับซิดอต ซิดอตนั้นจึง

¹ Daniel Jourlaît, La Maison de Claudine de Colette, p. 17.

² Colette, 'Ma mère et les bêtes', dans La Maison de Claudine, p. 78.

'... Je saluai, inséparables, ma mère, le jardin et la ronde des bêtes.'

เปรียบเสมือนนางฟ้าขณะอยู่ในสวนและอยู่ท่ามกลางเด็ก ๆ¹

ซีโดเป็นคน que เข้าใจในธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง และเธอก็ได้ถ่ายทอดความรู้สึกนี้ไปให้กับ โกลีตด้วย เธอขอให้โกลีตรู้สึกชื่อต้นไม้ ดอกไม้ และธรรมชาติของมัน เช่นเมื่อโกลีตจะเปิดที่ ครอบกระดางต้น chrysalide และ crocus ดู ซีโดจะรีบห้ามไว้ทันที และอธิบายให้โกลีต ฟังว่า ต้น chrysalide นั้นถ้าถูกอากาศมันจะตายทันที ส่วนต้น crocus นั้นแสงสว่างจะทำให้ หน่อเล็ก ๆ สีขาวของมันเหี่ยวเฉา หรือสอนให้ดูเวลาจากดวงตะวันแทนนาฬิกา ซีโดสอนให้ โกลีตมีความรักต่อชีวิตและธรรมชาติ ซึ่งให้เห็นว่าธรรมชาติมันเป็นสิ่งมีค่า เป็นสิ่งที่มีชีวิตและ วิญญาณ สามารถที่จะเข้าใจได้ เช่นซีโดจะรู้ว่าเมื่อใดลมจะหอบพายุมาหรือเมื่อใดจะหยุดพัด

ซีโดเป็นคนที่รักธรรมชาติมาก จึงเกลียดการทำลายธรรมชาติมากด้วย ถึงกับเรียก การทำลายดอกไม้เป็นจำนวนมากกว่า 'hécatombe'² และเธอก็จะไม่มองข้ามแม้แต่ชีวิตเล็ก ๆ เช่นพยายามช่วยชีวิตหนอนที่ถูกนกจิกบาด เล็บจนกระทั่งหาย ความรักธรรมชาติมากนี้เองที่ทำให้ ซีโดมองข้ามสิ่งสำคัญไปในบางครั้ง เช่นปล่อยให้หมาจิ้งจอกเชอร์รี่และซีโดก็จะนั่งมองท่าทางของ นกตัวนั้นอย่างมีความสุข จนลืมนึกถึงลูกเชอร์รี่ที่เสียหายไปเพราะนก นอกจากนี้ซีโดยังเป็นคนช่าง สังเกตแม้แต่ในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เธอจะพิจารณาสิ่งเหล่านั้นโดยละเอียดถี่ถ้วน เช่นเวลา ดูดอกไม้ ซีโดจะยกดอกไม้มันขึ้นมาในระดับเดียวกับดวงเพื่อจะได้ดูมันใกล้ ๆ หรือใช้แว่นขยายส่องดูผลึกหิมะเพื่อจะได้พิจารณามันอย่างใกล้ชิดและซีโดก็ได้สอนให้โกลีตเป็นคนช่างสังเกต และมีความละเอียดถี่ถ้วนตามไปด้วย ความช่างสังเกตนี้เองทำให้ซีโดสามารถเข้าใจธรรมชาติ ของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งถึงแก่นเหมือนหนอนที่สามารถไขเข้าถึงไส้ในของผลไม้³ และยัง เข้าใจถึงพลังของสัญชาตญาณต่าง ๆ อย่างดี โดยเฉพาะสัญชาตญาณของความเป็นแม่ เช่นเธอ จะให้ความโอบอ้อมอารีแก่ชีวิตที่เกิดใหม่ทุกชีวิตและให้แก่วัยที่ให้กำเนิดชีวิตใหม่ด้วย ความเข้าใจ เช่นนี้เองที่ส่งผลให้ซีโดรู้สึกศิลปะในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้ง ๆ ที่เธอไม่ทำตาม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คนอื่นตั้งขึ้นมาและทำให้เธอสามารถควบคุมคนอื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเธอได้ด้วย

¹ Daniel Jourlait, La Maison de Claudine de Colette, p. 17.

² Colette, Sido, p. 20.

³ Daniel Jourlait, La Maison de Claudine de Colette, p. 17.

ลักษณะเหล่านี้เองที่ซีโดได้ถ่ายทอดให้กับโกแล็ต ทำให้โกแล็ตเป็นคนที่มีความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึกสูงและในงานของเธอจึงแสดงถึงความเข้าใจในธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง

สำหรับซีโดแล้วโกแล็ตคือ "งานชิ้นเอก" (chef-d'oeuvre)¹ ของเธอ เพราะสามารถรับสิ่งที่แม่ส่งมาได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ซีโดยังเป็นนักวิจารณ์ที่เก่งอีกด้วย เช่นในการกล่าวถึงสังคมปารีส ซีโดจะวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาขัดถ้อยขัดคำ แต่ละคำมีพลังอำนาจที่ทำให้คนฟังคล้อยตาม ลักษณะนี้ได้ถ่ายทอดมาในงานเขียนของโกแล็ตด้วย คือการที่โกแล็ตรู้จักเลือกใช้คำสั้น ๆ แต่ทว่าสื่อความหมายได้ชัดเจนให้ภาพพจน์และความรู้สึกได้ดี

ความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึกที่เกี่ยวกับธรรมชาติของโกแล็ตนอกจากจะเกิดจากความใกล้ชิดธรรมชาติแล้ว เธอยังได้เปรียบสุวรรณีตรงที่ยังมีแม่คอยชี้แนะให้โกแล็ตเข้าใจธรรมชาติยิ่งขึ้น ในขณะที่ความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึกที่เกี่ยวกับธรรมชาติของสุวรรณีเกิดจากการได้ใกล้ชิดธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ซึ่งจัดว่าเป็นพรสวรรค์พิเศษของเธอ และสุวรรณีก็ยอมรับว่าเธอเป็นคนช่างสังเกตและมีลูกไวผิตคนสำคัญจึงทำให้เธอมองเห็นรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ดี²

สุวรรณีรักและชื่นชมแม่ของเธอเหมือนโกแล็ตรักซีโด แต่แม่ของสุวรรณีไม่มีลักษณะอะไรที่เด่นหรือแปลกเหมือนซีโด คือแม่เป็นเพียงแม่บ้านธรรมดาคนหนึ่งซึ่งมีชีวิตอย่างแม่บ้านที่ดีทั้งหลายพึงปฏิบัติต่อครอบครัว แม่ของสุวรรณีเด่นกว่าคนอื่น ๆ บ้างก็แต่เฉพาะลักษณะภายนอกเท่านั้น เช่นผิวขาวสวยขณะที่คนอื่น ๆ ผิวดำ แม่ไว้มวยไม่ได้ ไว้มทรงดอกกระทุ้ม แต่ทางด้านอุปนิสัย คำนิยมก็ยังเป็นแบบพื้นบ้านไม่ต่างจากคนอื่น ๆ เลย คือพยายามเลี้ยงและอบรมลูกให้เป็นคนดี แต่ไม่มีความคิดริเริ่ม ถ้าสุวรรณีซักถามมาก ๆ แม่จะตัดบทว่าเธอช่าง

¹ Colette, Sido, p. 14.

² สุวรรณี สุคนธา, เรื่องของเกด, 1 : 309.

ส่งเสียเกินไป เช่นเมื่อเธอไปเห็นเปิดตู้ผู้รังแกเปิดตู้เมีย เธอโกรธมากคิดจะส่งมันไปขาย แต่แม่กลับยิ้มไม่อธิบายให้ฟังว่านั่นคือการผสมพันธุ์ เธอมารู้เอาเองโดยสัญชาตญาณ การที่แม่ไม่ยอมอธิบายอะไร ซึ่งเป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับซีโดเลยก็เดี๋ยว ก็อาจเป็นเพราะถือค่านิยมแบบไทย ๆ ว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอับอายไม่ควรที่เด็กจะรับรู้หรือเปิดเผย แต่ด้วยความที่เป็นคนช่างสังเกตของเธอจึงทำให้เธอเข้าใจอะไร ๆ ได้ดี

ความเป็นศิลปิน

อีกสาเหตุหนึ่งที่เพาะนิสัยละเอียดลออ ช่างสังเกตให้กับโกแล็ตและสุวรรณี ทำให้เธอทั้งสองมีอีกสายตาหนึ่งที่ไม่เคยไปจากคนอื่น ๆ นั่นคืออารมณ์ศิลปิน คู่กร บุนนาค เคยเขียนไว้ใน "สุนทรียภาพจากเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์" ว่า

ศิลปินจะมองเห็นแจ่มถึงจุดความรู้สึกได้จากทุกอย่าง แม้ของบางอย่างที่อยู่ในสภาพอันไม่มีทางจะเห็นความงามได้เลยสำหรับตาคน ล้ามัยศิลปินก็จะแลเห็นได้ด้วยนัยน์ตาดาวพิเศษ... กวีหรือศิลปินประเภทใดก็ตามเป็นผู้มีนัยน์ตาดาวพิเศษสำหรับความงามและของทุกอย่างทุกสภาพมีแรงดึงดูดสำหรับคนประเภทนี้¹

แนวศิลปินของสุวรรณีปรากฏมาตั้งแต่เธอยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ที่นอนในเปล คือเมื่อเวลาร้องไห้ไม่ยอมหยุด ไม่ว่าจะใครจะกล่อมด้วยเพลงพิลลาคารอย่างไร อาของเธอก็ต้องป็นขึ้นไปที่พื้นตรงที่แขวนเปลแล้วเขียนรูปให้ดูเป็นรูปดอกไม้ ใบไม้ นก และสัตว์ต่าง ๆ สุวรรณีจะนอนดูเอาเขียนรูปจนหลับไป เมื่อเธอโตขึ้นและไปเรียนหนังสือ วิชาที่เธอชอบที่สุดคือวิชาชีววิทยาซึ่งเกี่ยวกับพืชและสัตว์ เพราะเธอเป็นคนที่มีพื้นฐานทางนี้อยู่แล้ว คือคลุกคลีอยู่ท่ามกลางพืชและสัตว์ก่อนจะไปโรงเรียนเสียอีก และวิชาวาดเขียน ส่วนวิชาที่เธอเกลียดที่สุดคือเลขคณิตและเรขาคณิต ดังที่เธอบอกไว้ว่า "ฉันไม่ชอบสิ่งที่คุณทำได้อย่างหนึ่งบวกหนึ่งก็ต้องเป็นสอง ล้ามบวกสี่เป็นเจ็ด มันน่าจะมีอะไรมากกว่าหนึ่งบวกหนึ่งเป็นสอง ระหว่างหนึ่งกับหนึ่งนั้นไม่มีบรรยายาคำอื่นใดอีกเลยหรือ"² ลักษณะนี้เป็นลักษณะของศิลปินโดยแท้ เพราะโลกของพวกนี้คือโลกที่มีแต่อารมณ์ ความรู้สึก

¹ คู่กร บุนนาคและสุริยา รัตนกุล, สุนทรียภาพจากเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญรัตน์การพิมพ์ 2517), หน้า 9.

² สุวรรณี สุคนธา, สวนสัตว์, หน้า 116.

เมื่อสำเร็จชั้นมัธยมลู่วรรณก็ได้เข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ จนสำเร็จจากคณะ
จิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร และเป็นอาจารย์สอนอยู่ใน
มหาวิทยาลัยนั้นนานหลายปี ก่อนที่จะลาออกแล้วหันไปยึดอาชีพนักเขียนแทน¹ เมื่อ
ลู่วรรณมาเป็นนักเขียนเธอจึงได้ใช้ความเป็นศิลปินมาผสมผสานเข้ากับงานเขียนของเธอ
ดังที่ฉัตรวรรณ ปิ่นทองได้กล่าวถึงงานเขียนของลู่วรรณว่า "งานเขียนของเธอเป็นภาพ
ผสมของความงามแก่ศิลปินและเนื้อแท้ของมนุษยธรรม ศิลปินมองเห็นความงามและสัจจะ
ในเมล็ดฝ้าย กรวดทรายใบหญ้า....² ส่วนรงค์ วงษ์สวรรค์ ถึงกับยกย่องลู่วรรณว่า
"และถ้าหาก่อนถูกกล่าวหาว่าเป็นศิลปินในความหมาย-artist ผมไม่ปฏิเสธ!"³

ลู่วรรณเสียเปรียบโกแล็ตตรงที่ไม่มีแม่คอยชี้แนะ แต่ที่ว่าเธอมีโอกาสดำศึกษา
เกี่ยวกับเรื่องศิลปะ รู้สึกว่าความงามคืออะไร

¹ โปรดดูรายละเอียดใน กระทรวงศึกษาธิการ, กรมศิลปากร, ประวัตินักเขียน
ไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การค้าสนา, 2520), 1: 222.

² ฉัตรวรรณ ปิ่นทอง, "สายប់หยุดเล่นห้าย" ใน ลู่วรรณ ลุคนธ์เที่ยง
(กรุงเทพมหานคร: บุรพาคอมพิว), หน้า 53.

³ รงค์ วงษ์สวรรค์, "ลู่วรรณ ลุคนธ์ ดอกไม้ร้องไห้", หน้า 5.

แนวศิลปินของโกแล็ตปรากฏมาตั้งแต่เธอยังเป็นเด็กนักเรียนอยู่ที่แซงโซเวอรั กล่าวคือ เธอมีความสามารถในการร้องเพลงมากจนได้รับความไว้วางใจจากครูให้ช่วยฝึกซ้อมให้กับเพื่อน ๆ "ฉันคิดว่าพวกเธอคงไม่หลอกตัวเอง เรื่องการไร้ความสามารถทางดนตรีของพวกเธอ ยกเว้นแต่คลอดีนซึ่งเล่นเปียโนและถอดโน้ตเพลงได้อย่างคล่องแคล่ว ฉันจะให้เธอสอนดนตรีให้กับเพื่อน ๆ"¹ และเธอยังได้รับคำชมเชยว่าเก่งกว่าครูดนตรีเสียอีก

ความสามารถทางร้องเพลงของโกแล็ตน่าจะสืบทอดมาจากพ่อของเธอ เพราะความสามารถของพ่อที่โกแล็ตเห็นก็คือร้องเพลงได้เพราะ โกแล็ตชมเสียงร้องเพลงของพ่อว่าเสียงพ่อนุ่มเหมือนเสียงเครื่องดนตรีบาร์โทน² โกแล็ตคงไม่รู้ว่าวันหนึ่งข้างหน้าริชานีจะเป็นประโยชน์ต่อเธออย่างยิ่ง โกแล็ตไม่ชอบวิชาเลขคณิตเหมือนลูว์รณี เมื่อเธอต้องออกไปที่กระดานเธอก็ถึงกับอุทานว่า "โอ้ได้โปรด ช่วยทำให้ฉันพ้นจากเลขเศษส่วน... ด้วยเถอะ... ฉันเผยความโง่งงนี้ออกมาหลายอย่างเพราะฉันไม่มีหัวในเรื่องที่ฉันต้องทำนี่เลย"³ ต่อมาเมื่อโกแล็ตย้ายไปปารีสตามที่ปรากฏใน Claudine à Paris เธอได้มีโอกาสไปดูออเครสตรากับเรอโน (Renaud) เธอกล่าวว่า "ฉันแทบไม่เคยได้ยินออเครสตรามาก่อนและฉันขอกระตุนประสาทยของฉัน ฉันกลัวจะร้องไห้แทบแย้เพราะการกระตุนนี้"⁴ แสดงว่าโกแล็ตเป็นคนที่มีความรู้สึกไวกับดนตรีเป็นพิเศษ

¹ Willy et Colette, Claudine a l'école, p. 51.

'Mesdemoiselles, je pense que vous ne vous faites pas d'illusions sur votre nullité en musique, toutes, sauf mademoiselle claudine qui joue du piano et déchiffre couramment; Je vous ferais bien donner des leçons par elle,...

² Colette, 'Papa et Mme. Bruneau', dans La Maison de Claudine, p. 74.

³ Willy et Colette, Claudine a l'école, p. 36.

'Mon Dieu ! préservez-moi des fractions divisibles...; je lâche quelques bêtises parce que je n'ai pas la tête à ce que je fais.'

⁴ Willy et Colette, Claudine à Paris (Paris : Albin Michel, 1962), p. 112.

และยังมีโอกาสได้รู้จักพูดคุยกับนักดนตรี ได้รู้จักชื่อเครื่องดนตรีจากการแนะนำของเรอโน สิ่งเหล่านี้เหมือนการเตรียมโกแล็ตไว้สำหรับเป็นศิลปินในอนาคต เมื่อเรอโนย้ายจากลำปาง เธอต้องหาเลี้ยงตัวเองจึงล้มครืน เสือกอาชีพเป็นนักแสดงละครเวทีและประสบความสำเร็จอย่างมาก

จะเห็นได้ว่าทั้ง โกลแล็ตและลูว์รรณีมีประวัติชีวิตที่คล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือเติบโตขึ้นมาท่ามกลางธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ท่ามกลางความรัก ความอบอุ่นของครอบครัว และยังมีเลือดของความเป็นศิลปินอยู่ในตัว สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้งานเขียนของทั้งสอง เต็มไปด้วยการบรรยายที่ใช้ความอ่อนไหวของประสาทความรู้สึก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย